

Valtakunnallisen etnisten suhteiden neuvottelukunnan ETNO kokous 8/2022

Päivämäärä: Torstai 15.12.2022 klo 13.30-16.00.

Paikka: Hybridikokous, sisäministeriö, Kirkkokatu 12, kh. Aleksanteri.

Läsnä:

pj. Pekka Timonen, oikeusministeriö	Elina Helmanen, Familia ry
vpj. Minna Hulkkonen, sisäministeriö	Järvi Lipasti, Tuglas-seura ry
vpj. Natalie Gerbert, Monika-Naiset liitto ry	Olga Liukkonen, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö (SVK) ry
pääsihteeri Peter Kariuki, oikeusministeriö	
asiantuntijasihteeri Nina Suorsa, oikeusministeriö	
Anna Bruun, työ- ja elinkeinoministeriö	Nexhat Beqiri, Uudenmaan ELY –keskus
Varpu Taarna, työ- ja elinkeinoministeriö	Adan Mohamed, Etelä-Suomen ETNO
Aurora Saares, ulkoasiainministeriö	Muhis Azizi, Länsi-Suomen ETNO
	Vilppu Palmberg, Länsi-Suomen ETNO
Fana Vahideh, Keskustan eduskuntaryhmä	Marja Huttunen, Pirkanmaan ja Keski-Suomen ETNO
Hopsu Inka, Vihreä eduskuntaryhmä	Emmanuel Sibomana, Pirkanmaan ja Keski-Suomen ETNO
Laura Jokela, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä	
	Lisbeth Mattsson, Itä-Suomen ETNO
Eve Kyntäjä, SAK ry	Pekka Vähäkangas, Itä-Suomen ETNO
Mikko Räsänen, Elinkeinoelämän keskusliitto	Ari Pitkänen, Pohjanmaan ETNO
Anu Wikman-Immonen, Kuntaliitto	Diana Seppä, Pohjois-Suomen ETNO
	Jaana Tapalinen, Lapin ETNO
Abdirahim Hussein, Moniheli ry	
Abdulrahman Abdi Rage, Suomen somalialaisten liitto ry	Veronica Herzberg, Föreningen Luckan rf.
Mourad Bentaleb, FIMU ry	Heikki Parviainen, Miessakit ry

ESITYSLISTA

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja, kansliapäällikkö Pekka Timonen avasi kokouksen klo 13.30. Pidettiin hiljainen hetki Anas Hajjar'n sekä Hamed Shafae'n muistolle.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

3. ETNO:n valtakunnallinen kokous 7 (10.10.2022) pöytäkirja

Hyväksyttiin.

4. ETNO:n vuosikatsaus 2022

Otettiin tiedoksi kokousaineiston mukana jaettu liite 2: ETNO:n vuosikatsaus 2022, luonnos.

Pääsihteeri Kariuki esitteli vuoden 2022 toimintaa. Vuosikatsauksen 2022 lopullinen versio annetaan neuvottelukunnalle vuoden 2023 ensimmäisessä kokouksessa.

Neuvottelukunnalla on toimikaudella 2021-2022 viisi teemaa. Vuosina 2021-2022 ETNO on keskittynyt teemoihin 1 (Onnistunut kotoutuminen ja sitä tukeva maahanmuuttopolitiikka), teemaan 2 (Monikieliset suomalaiset yhteiskunnallisina vaikuttajina) ja teemaan 4 (Hyvien väestösuhteiden edistäminen).

Keskustelussa tuotiin esiin rasismista suoraan puhumisen tärkeys. Rasismia ei tule silotella. Rasismista pitää puhua oikeilla nimillä. Fimu ry on tehnyt arvokasta työtä rasismia vastaan: Punainen kortti rasismille –kampanja on ollut osa Fimun toimintaa vuodesta 2003. Päämääränä on rasismin vastustaminen ja vähentäminen urheilun, liikunnan ja yhteistyön avulla.

5. Alueellisten ETNO neuvottelukuntien vuosikatsaukset 2022 (liite 5.1)

Seitsemän alueellisen ETNO:n edustajat esittelivät 2-3 keskeisintä toimenpidettä vuonna 2022. Otettiin tiedoksi alueellisten ETNO neuvottelukuntien vuosikatsaus 2022 (pöytäkirjan liite 5.1.).

Kukin alueellisista ETNOista valitsi vuodelle 2022 alueelleen tärkeimmän teeman (1-5). Usea alue keskittyi vuonna 2022 hyvien väestösuhteiden edistämiseen. Alueellisten ETNO-toiminnan ydintä olivat neuvottelukuntien säännölliset kokoukset, osalla asiantuntijavaikuttaminen (työryhmät, kannanotot, seminaarit) ja osalla enemmän konkreettinen toiminta (rasisminvastainen viikko, kampanjat ja tapahtumat, ETNO kahvilat).

Asiantuntijasihteeri Suorsa kertoi yleisesti alueellisten ETNO:jen toiminnasta vuonna 2022. Alueellisten ETNO:jen koordinoinnin pienillä henkilöstöresursseilla on saatu paljon aikaan. Uudenmaan ELY –keskuksesta koordinoitava hyvien väestösuhteiden (HVS) pilottihanke on antanut ison tuen alueellisten ETNO:jen käytännön työlle. Koordinaattoreiden kanssa aloitettua kehittämistyötä jatketaan. Vuonna 2023 tehdään selvitys, jonka pohjalta selkeytetään ETNO:n roolia ja tehtäviä alueellisena toimijana.

6. ETNO:n vuosisuunnitelma 2023

Otettiin tiedoksi kokousaineiston mukana jaettu liite 3: ETNO:n vuosisuunnitelma 2023, työjaoston luonnos.

Pääsihteeri Kariuki esitteli vuoden 2023 toimenpiteitä. Vuonna 2023 neuvottelukunta keskittyy teemoihin 3 (elinvoimaiset maahanmuuttaneiden ja monikulttuuriset järjestöt) ja teemaan 5 (Työelämän monimuotoisuuden edistäminen). Lisäksi tarkoitus on keskittyä nuorten kohtaamaan rasismiin ja häirintään. Toimenpiteitä on myös teemoista 1,2,4.

Käytiin keskustelua vuoden 2023 toimenpiteistä ja jäsenten yhteistyöehdotuksista. Huomiot on koottu kunkin teeman (1-5) alle.

Teema 1: Onnistunut kotoutuminen ja sitä tukeva maahanmuuttopolitiikka

- Jatketaan ETNO:n ja TEM:n koordinoiman kotoutumisen kumppanuusohjelman yhteistyötä.
- Sisäministeriön maahanmuutto-osasto koordinoi [maahanmuuttodialogit](#) toimintaa vuoden 2022 aikana. Tavoitteena on ollut lisätä rakentavaa keskustelua maahanmuutosta eri ihmisten ja ihmisryhmien välillä. Syksyllä 2022 maahanmuuttodialogien järjestäjiksi ilmoittautui yhteensä lähes 80 toimijaa ympäri Suomen. Keskusteluista valmistuu yhteenveto, selvitys alkuvuonna 2023 ja sitä voivat eri tahot hyödyntää valmistelussa.
- Ulkomaalaislain kokonaisuudistus on tavoitteena seuraavassa hallitusohjelmassa.
- kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä kunnat vastaavat laajemmin kotoutumisen edistämässä. ETNO:n rooli on edistää ja kannustaa järjestöjä ja viranomaisia yhteistyöhön kuntien kotoutumishjelmia laadittaessa.
- Ministeriöiden kansliapäälliköiden yhteinen näkemys koskien maahanmuuttoa ja kotoutumista on parhaillaan valmistelussa. Kyseessä on virkamiesnäkemys. Suomi tarvitsee työvoiman maahanmuuttoa. Hyvä kotoutuminen ei onnistu yhteiskunnan ulkopuolella, ja tämä edellyttää toimia maahantulon alkuvaiheesta ja mm. vastaanottokeskuksista lähtien.

Teema 2: Monikieliset suomalaiset yhteiskunnallisina vaikuttajina

- Vuonna 2023 käynnistyy VS TEAS tutkimus koskien ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten yhteiskunnallista vaikuttamista.
- Eduskuntavaalit 2023 lähestyvät. Kaikkien vaalien osalta on tärkeää saada maahanmuuttaneita aktivoitumaan äänestäjiksi ja ehdokkaiksi.
- Maahanmuuttaneet tavoittava vaaliviestintä on usean toimijan yhteistyötä. Oikeusministeriö vastaa vaalien toimittamisesta, vaalilainsäädännöstä ja yleisestä vaaliedottamisesta mm. www.vaalit.fi sivustolla. Puolueet vastaavat monimuotoisesta ehdokasrekrytoinnista ja viestivät puolueen ajamien asioiden ja arvoista viestimisestä potentiaalisille äänestäjille. Järjestöillä on keskeinen rooli toimia viestinviejänä ja kannustaa äänestämään.

- Monet järjestöt järjestävät paneelikeskusteluja ja tekevät maahanmuuttaneille suunnattua vaaliviestintää. Tarvitaan järjestöjen yhteistyötä. Luckan rf on kiinnostunut. Moniheli ry on useissa vaaleissa koordinoanut Kaikkien vaalit kampanjoita ja järjestänyt vaalipaneeleita, hyödyntänyt jäsenjärjestöjä vaaleista tiedottamiseen.

Päätettiin pyytää oikeusministeriön vaalitiimiltä tietoa: Raportoidaan ETNO:lle, miten maahan muuttaneet tavoittavaa vaaliviestintää tehdään ja resursoidaan eduskuntavaaleissa 2023. Järjestetään ETNO:n järjestöille ja yhteistyökumppaneille infotilaisuus vaaliviestinnästä, resursseista ja järjestöjen yhteiseen vaaliviestintään.

Teema 3: Elinvoimaiset maahanmuuttaneiden ja monikulttuuriset järjestöt

- ETNO:n järjestötyöryhmän asettaminen ajalle 1.2.2023-30.6.2024.
- VM järjestöjen valtionavustustoimintaa kehittävä työryhmä.
- Yhteistyön tiivistäminen Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) kanssa.
- Jäsenjärjestöille suunnatut koulutukset yhteistyössä Kotoutumisen Kumppanuusohjelman kanssa.
- Ei keskustelua.

Teema 4: Hyvien väestösuhteiden edistäminen

- Uudenmaan ELY-keskuksesta koordinoitava hyvien väestösuhteiden pilottihanke päättyy kesäkuussa 2023. Tärkeää on juurruttaa hyvä toiminta. Alueellista ja paikallista väestösuhteita tukevaa työtä tarvitaan edelleen. Nämä varmistettava mm. pilottihankkeen jatkorahoituksella.
- Alueellisten ETNO:jen ja valtakunnallisen ETNO:n yhteistyön tiivistämistä voitaisiin kokeilla nuorten kokemaan rasismiin ja häirintään liittyvällä tiedonkeruulla ja dialogisarjalla.
- Kysyttiin Ukrainan tilanteen takia tehtävästä ennakoitavuuskentelystä. Todettiin, että ei ole ETNO:n tehtävä. Hallitus ja ministeriöt ovat ajan tasalla ja vastaavat ennakoitavuuskentelystä ja toimenpiteistä. Vuoden 2023 aikana arvioidaan ukrainalaisten tulijoiden määräksi saman verran kuin vuonna 2022 (noin 40 000). Viro on pyytänyt apua ukrainalaisten vastaanottoon. Vuoden 2022 alussa Suomeen tulleet ukrainalaiset voivat hakea kotikuntaa maaliskuusta 2023 lähtien. Viranomaistiedon välittäminen vastaanottojärjestelmän ulkopuolella asuville ukrainalaisille on erittäin haastavaa, tässä järjestöillä ja ruohonjuuritason toimijoilla on keskeinen rooli. Vaikea tilanne Ukrainassa on herättänyt suomalaisten valtavan halun auttaa ukrainalaisia. Auttamisen halu, mahdollisuus tilapäisen suojelun statukseen ja työnteekoon on vaikuttanut myös epäoikeudenmukaiselta: osa kokee

ukrainalaisten saavan erityiskohtelua niin suomalaisten kuin viranomaisten taholta. Tämä vaikuttaa väestösuhteisiin.

Puheenjohtaja totesi, että ETNO:n rooli on edistää vuoropuhelua ja vaikuttaa asenneilmapiiriin eri väestöryhmien välillä. Päätettiin kutsua ukrainalaisia edustava järjestö mukaan valtakunnallisen ETNO:n kokouksiin, alkaen vuoden 2023 ensimmäisestä kokouksesta.

Teema 5: Työelämän monimuotoisuuden edistäminen

- Työelämän syrjinnän kitkeminen. Yhteistyöseminaari yhteistyössä ministeriöiden, järjestöjen, työnantajien kanssa rasminvastaisen viikon aikana.
- Yhdenvertaisuuslain uudistuksen etenemisen seuranta. Lakiesitys annettiin eduskunnalle 2022.
- ei keskustelua.

Muu vuoden 2023 toiminta

- Kysyttiin ETNO:n osallistumisesta Maailma Kylässä festivaaleihin 2023. Näytteilleasettajaksi ilmoittautuminen päättyi joulukuussa. Maailma Kylässä festivaaleilla on usealla ETNO:n järjestöllä oma ständi. ETNO:n sihteeristö oli omalla ständillä mukana festivaaleilla vuonna 2018. Kokemusten perustella ja resurssit huomioiden ETNO:n oma ständi ei ole järkevin vaihtoehto. Muita vaihtoehtoja voidaan pohtia.

7. Päätös: Etnisten suhteiden neuvottelukuntien Elinvoimaiset järjestöt työryhmän asettaminen.

Otettiin tiedoksi kokousaineiston mukana jaettu liite 4: Päätösesitys ETNO:n Elinvoimaiset järjestöt työryhmän asettamisesta toimikaudelle 1.2.2023-30.6.2024, työjaoston esitys.

Pääsihteeri Kariuki esitteli. Järjestötyöryhmän tehtävänä on valmistella neuvottelukunnan raportti, joka sisältää ehdotuksia maahan muuttaneiden ja monikulttuuristen järjestöjen toimintaedellytysten parantamiseksi. Työryhmä on järjestövetoinen, valtakunnallisesti kattava ja keskeiset ministeriöt OM, TEM ja VM ovat mukana.

Käytiin keskustelua työryhmän kokoonpanosta ja tehtävistä.

- Kansalaistoimintaan osallistumisen yleinen lasku, vapaaehtoistoiminnan ikääntyminen, sekä järjestöjen elinvoimaisuuden haasteet ja tiukentuva kilpailu rahoituksesta koskevat koko järjestökenttää Suomessa.

- Suomen erityistilanne on, että todella moni palvelu riippuu järjestöistä ja vapaaehtoisista. Järjestöt tuottavat hyvin merkittävän osan viranomaispalveluista, ja niitä täydentävistä palveluista. Esimerkiksi Monika Naiset Liitossa on noin 100 vapaaehtoistyöntekijää. He ovat näkymätön voimavara, joka on vaarassa kadota. Suomessa 90 %: ia turvakotipalveluista ovat järjestöjen tuottamia.
- Työryhmän johtopäätösten tulisi perustua jo toteutettuihin kokeiluihin ja tutkimustietoon. Suomen kansalaisjärjestökentän erityispiirteet: Ulkomaisten käytäntöjen tarkastelu ei välttämättä tuo ETNO:n järjestötyöryhmän työlle lisäarvoa, parempi on tarkastella onnistumisia Suomessa.

Päätettiin asettaa työryhmä työjaoston esityksen mukaisesti.

8. Hyvien väestösuhteiden pilottihankkeen toiminta (liite 8.1)

Hankepäällikkö Nexhat Beqiri esitteli hyvien väestösuhteiden (HVS) pilottihankkeen toimintaa alueellisissa ETNOissa. Otettiin tiedoksi HVS toiminnan vuosikatsaus 2022 ja suunnitelmat vuodelle 2023 (pöytäkirjan liite 8.1.).

Uudenmaan Ely-keskuksessa koordinoitava HVS pilottihanke käynnistyi lokakuussa 2021 ja päättyi 30.6.2023. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa hyvien väestösuhteita ja rasisminvastaista työtä paikallisesti ja alueellisesti yhdessä alueellisten ETNO:jen kanssa. Tärkeä elementti on voimavaraistaa alueellisten ETNO:jen järjestöjä.

Vuonna 2022 on alueellisten ETNOjen ja hankkeen puitteissa järjestetty noin 50 tilaisuutta ja tehty yhteistä viestintää väestösuhteista. Jokaiselle alueelliselle ETNOlle on varattu 17.000€ ostopalveluihin järjestöiltä. Keskeisin onnistuminen ovat järjestöjen toteuttamat omakieliset dialogi-tiedonkeruutilaisuudet hyvistä väestösuhteista. Keskustelut on koottu. Vuonna 2023 järjestettävissä päättäjädialogeissa kerätty tieto tuodaan päättäjien tietoon ja yhteiseen keskusteluun kohderyhmien kanssa.

Hankkeessa on laadittu 7 alueellista hyvien väestösuhteiden toimintaohjelmaa. Alueellisten toimintaohjelmien runko tulee Yhdenvertainen Suomi : [Valtioneuvoston toimintaohjelma rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi](#) toimintaohjelmasta. Jatkossa tulee pohtia, missä määrin HVS toimintaohjelmat ovat osa alueellisten ja edelleen valtakunnallisen ETNO:n toimintaa. Sovittiin, että alueelliset toimintaohjelmat laitetaan tiedoksi ETNO:lle, kun ne ovat valmistuneet.

Puheenjohtaja totesi, että hyvästä toiminnasta on tärkeä kertoa valtioneuvostossa laajemminkin. Päätettiin tehdä valtioneuvoston Kampukseen uutinen hankkeen onnistumisista.

9. Muutokset ETNO:n kokoonpanossa

Otettiin tiedoksi. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä on nimittänyt Johanna Pahkalan tilalle varsinaiseksi jäseneksi Laura Jokelan. Varajäsenenä jatkaa Erkki Seppänen. Familia ry. on nimittänyt Sanal Edamarukun tilalle varajäseneksi Mohamed Alin. Varsinaisena jäsenenä jatkaa Elina Helmanen.

Muut asiat:

10. Kokouksen aikana ehdotetut asiat

Ei ollut.

11. Seuraavan kokouksen ajankohta ja aiheet

Seuraava kokous pidetään hiihtolomien jälkeen 15.3.2023 klo 13.00-15.30.

USKOT Foorumi ry, Katri Kuusikallio on ehdottanut ETNO:n kokoukseen teemaksi uskontojen välistä vuoropuhelua ja uskontojen lukutaitoa.

VM:n järjestöjen valtionavustustoimintaa kehittävä työryhmän työ.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.55.

Pekka Timonen
Puheenjohtaja

Peter Kariuki
Pääsihteeri

Pöytäkirjan liitteet

Liite 5.1: alueelliset ETNO neuvottelukunnat, vuosikatsaus 2022

Liite 8.1: Hyvien väestösuhteiden pilottihanke, vuosikatsaus 2022

Kokouksen 15.12. esityslistan mukana jaetut liitteet

Liite 1: ETNO valtakunnallinen kokous 7, 10.10.22, pöytäkirja (luonnos)

Liite 2: ETNO, vuosikatsaus 2022 (luonnos)

Liite 3: ETNO vuosisuunnitelma 2023 (luonnos)

Liite 4: Päätösesitys ETNO:n Elinvoimaiset järjestöryhmän asettaminen
toimikaudelle 1.2.2023-30.6.2024

JAKELU: Etnisten suhteiden neuvottelukunta

TIEDOKSI: Alueelliset etnisten suhteiden neuvottelukunnat

Osastopäällikkö Suurpää